

Lietuva

Jeigu mano prašymas turi būti nagrinėjamas šioje šalyje - Lietuva

Už kokios rūšies nusikaltimą galiu gauti kompensaciją?

Kompensaciją galite gauti, jeigu:

- buvo tyčia atimta žmogaus gyvybė;
- buvo sunkiai ar nesunkiai sutrikdyta žmogaus sveikata;
- buvo padarytas apysunkis, sunkus ar labai sunkus nusikaltimas žmogaus laisvei, seksualinio apsisprendimo laisvei ar neliečiamumui.

Už kokios rūšies žalą galiu gauti kompensaciją?

Kompensaciją galite gauti, jeigu Jūsų sveikata buvo sutrikdyta sunkiai ar nesunkiai.

Ar galiu gauti kompensaciją, jeigu esu asmens, mirusio dėl nusikaltimo, giminaitis arba išlaikytinis? Kurie giminaičiai arba išlaikytiniai gali gauti kompensaciją?

Jeigu smurtiniu nusikaltimu buvo atimta žmogaus gyvybė, teisę į žalos kompensavimą turi bet kuris asmuo, kuriam teismas priteisė smurtiniu nusikaltimu padarytą turtinę ir (ar) neturtinę žalą.

Kompensuojant žalą avansu, t. y., nesibaigus baudžiamajam procesui, teisę į žalos kompensavimą turi nužudyto asmens sutuoktiniai, vaikai, įvaikiai, tėvai, įtėviai ir išlaikytiniai.

Ar galiu gauti kompensaciją, jeigu esu nukentėjusiojo, kuris išgyveno, giminaitis arba išlaikytinis? Kurie giminaičiai arba išlaikytiniai gali gauti kompensaciją tokiu atveju?

Ne, jeigu nuo smurtinio nusikaltimo nukentėjęs asmuo yra gyvas, kompensacija gali būti išmokėta tik jam.

Ar galiu gauti kompensaciją, jeigu nesu ES šalies pilietis?

Taip, tačiau tik dviem atvejais:

- jeigu Jūs esate Lietuvos Respublikoje ar kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje teisėtai nuolat gyvenantis asmuo;
- tokia galimybė yra numatyta Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse.

Ar galiu reikalauti kompensacijos iš šios šalies, jeigu čia gyvenu arba esu iš šios šalies (tai mano gyvenamosios vietos arba pilietybės šalis), net jeigu nusikaltimas buvo padarytas kitoje ES šalyje? Ar galiu reikalauti kompensacijos iš šios šalies, o ne šalies, kurioje padarytas nusikaltimas? Jei taip, kokiomis sąlygomis?

Ne, kompensacija gali būti išmokama tik už Lietuvos Respublikoje padarytus smurtinius nusikaltimus.

Ar kad galėčiau reikalauti kompensacijos turiu pirmiausia apie nusikaltimą pranešti policijai?

Taip, siekiant gauti kompensaciją turi būti pradėtas ikiteisminis tyrimas.

Ar prieš pateikdamas prašymą turiu sulaukti policijos tyrimo ar baudžiamojo proceso pabaigos?

Ne, Jūs galite kreiptis dėl žalos kompensavimo avansu dar vykstant ikiteisminiam tyrimui.

Ar pirmiausia turiu reikalauti kompensacijos iš nusikaltėlio, jei jis nustatytas?

Taip. Kreipiantis dėl žalos kompensavimo įprastine tvarka turtinė ir (ar) neturtinė žala Jums turi būti priteista teismo sprendimu. Kreipiantis dėl žalos kompensavimo avansu Jūs turite pateikti nutarimą ar nutartį, patvirtinančius, kad esate pripažintas civiliniu ieškovu.

Ar vis tiek galiu reikalauti kompensacijos, jeigu nusikaltėlis nebuvo nustatytas arba nuteistas? Jei taip, kokius savo prašymą pagrindžiančius įrodymus turiu pateikti?

Taip, tokiu atveju Jums reikia pateikti:

- asmens tapatybę patvirtinančio dokumento kopiją;
- nutarimą ar nutartį, kuriuo esate pripažintas civiliniu ieškovu;
- turtinės žalos dydį pagrindžiančius dokumentus, jeigu tokia buvo patirta;
- jeigu dėl žalos atlyginimo kreipiasi nužudyto asmens artimieji, papildomai jie turi pateikti santuokos, giminystės ar išlaikymo faktą patvirtinančius dokumentus.

Ar yra terminas, per kurį turiu pareikalauti kompensacijos?

Prašymas dėl žalos kompensavimo turi būti pateiktas per ne vėliau kaip per 10 metų nuo teismo sprendimo, kuriuo priteista smurtiniu nusikaltimu padaryta žala. Jeigu šis terminas yra praleistas dėl svarbių priežasčių, jis gali būti atnaujintas.

Terminas kreiptis dėl žalos kompensavimo avansu nėra nustatytas.

Kokie nuostoliai ir išlaidos atlyginami kompensacija?

Pavyzdžiui, ar kompensacija atlyginama:

a) nusikaltimo aukai:

– materialinė (ne psichologinė) žala:

- *medicininės išlaidos dėl sužalojimo (medicininis gydymas (ambulatorinis ir ligoninėje), sveikimas) **Taip***
- *papildomi poreikiai ar išlaidos, susiję su sužalojimu (t. y. priežiūra ir pagalba, laikinas ir nuolatinis gydymas, ilgos trukmės fizioterapija, būsto pritaikymas, specialūs poreikiai ir kt.) **Taip***
- *ilgalaikis sužalojimas (pvz., invalidumas ir kitas ilgalaikis neįgalumas)*
 - *pajamų netekimas medicininio gydymo metu ir po jo (įskaitant prarastas pajamas ir prarastą gebėjimą gauti pajamas arba sumažėjusį išlaikymą ir kt.) **Taip***
 - *galimybės praradimas **Ne***
 - *su teismo procesu dėl žalą sukėlusio įvykio susijusios išlaidos, kaip antai teisinės išlaidos, teismo išlaidos) **Taip***
 - *kompensacija už pavogtą ar sugadintą asmeninį turtą **Ne***
 - *kita Kita su padarytu smurtiniu nusikaltimu susijusi turtinė žala, kurią priteisė teismas*

– psichologinė (moralinė) žala:

- *nukentėjusiojo skausmas ir kančia **Taip***

b) asmenims, turintiems teisę į kompensaciją, arba nukentėjusiojo giminaičiams:

– materialinė (ne psichologinė) žala:

- *laidotuvių išlaidos **Taip***
- *medicininės išlaidos (pvz., terapija šeimos nariui, ambulatorinis gydymas ir gydymas ligoninėje, rehabilitacija) **Taip, bet tik tuo atveju, jeigu smurtiniu nusikaltimu atimta žmogaus gyvybė***
- *išlaikymo arba galimybės praradimas **Taip, bet tik tuo atveju, jeigu smurtiniu nusikaltimu atimta žmogaus gyvybė***

– psichologinė žala:

- *giminaičių arba asmenų, turinčių teisę į kompensaciją, skausmas ir kančia / kompensacija likusiems gyviems asmenims, jei nukentėjusysis mirė **Taip, bet tik tuo atveju, jeigu smurtiniu nusikaltimu atimta žmogaus gyvybė***

Ar kompensacija mokama kaip vienkartinė išmoka, ar dalimis kas mėnesį?

Įprastai visa kompensacija yra išmokama vienu kartu. Ypatingais atvejais žala gali būti kompensuojama dalimis, bet ne vėliau kaip per metus nuo sprendimo kompensuoti smurtiniu nusikaltimu padarytą žalą priėmimo dienos.

Kokiu būdu mano paties elgesys ryšium su nusikaltimu, mano teistumas ar nebendradarbiavimas nagrinėjant prašymą dėl žalos atlyginimo gali turėti poveikio galimybei gauti kompensaciją ir (arba) sumai, kurią gausiu?

Šios aplinkybės turi įtakos tik sprendžiant dėl žalos kompensavimo avansu. Kompensacija nėra skiriama, jeigu:

- pradėtas Jūsų baudžiamasis persekiojimas dėl smurtinio nusikaltimo padarymo arba Jūs smurtinio nusikaltimo padarymo metu turėjote neišnykusį ar nepanaikintą teistumą už smurtinį nusikaltimą;
- jeigu Jums taikomi teismo įpareigojimai pagal Lietuvos Respublikos organizuoto nusikalstamumo užkardymo įstatymą;
- jeigu Jūs piktnaudžiaujate teise į smurtiniu nusikaltimu padarytos žalos kompensavimą avansu.

Kaip mano finansinė padėtis gali turėti poveikio galimybei gauti kompensaciją ir (arba) jos sumai?

Sprendžiant dėl kompensacijos šios aplinkybės įtakos neturi.

Ar yra kitų kriterijų, kurie gali turėti poveikio galimybei gauti kompensaciją ir (arba) jos sumai?

Nėra.

Kaip kompensacija bus apskaičiuojama?

Kompensacija skiriama pagal teismo priteistas sumas, tačiau negali viršyti žemiau nurodytų maksimalių dydžių.

Kompensuojant žalą avansu kompensacija paskaičiuojama pagal Jūsų pateikiamus turtinę žalą pagrindžiančius dokumentus.

Ar yra nustatyta mažiausia arba didžiausia suma, kuri gali būti skirta?

Nužudymo atveju maksimali kompensuojama turtinė žala negali viršyti 3800 Eur, neturtinė žala – 4560 Eur.

Sunkaus sveikatos sutrikdymo atveju maksimali kompensuojama turtinė žala negali viršyti 3040 Eur, neturtinė žala – 3800 Eur.

Kitų smurtinių nusikaltimų atveju maksimali kompensuojama turtinė žala negali viršyti 2280 Eur, neturtinė žala – 3040 Eur.

Kompensuojant smurtiniu nusikaltimu padarytą žalą avansu, maksimalios sumos sudaro pusę aukščiau nurodytų dydžių.

Ar turėčiau nurodyti sumą prašymo formoje? Jei taip, ar yra nurodymai, kaip ją apskaičiuoti arba dėl kitų aspektų?

Taip, prašyme Jūs turėtumėte nurodyti prašomos kompensuoti žalos dydį, kurią turėtumėte paskaičiuoti pagal teismo sprendime arba pareikštame civiliniame ieškinyje nurodytus dydžius.

Ar kompensacija, kurią už patirtą žalą gausiu iš kitų šaltinių (pavyzdžiui, savo darbdavio ar privataus draudimo), bus išskaičiuota iš kompensacijos, kurią mokės institucija ar įstaiga?

Taip, kompensacija yra mažinama iš kitų šaltinių gauto žalos atlyginimo dydžiu.

Ar galiu gauti kompensaciją avansu? Jei taip, kokiomis sąlygomis?

Taip, smurtiniais nusikaltimais padaryta žala gali būti kompensuojama avansu, jeigu:

- vyksta baudžiamasis procesas dėl smurtinio nusikaltimo ir asmuo yra pripažintas civiliniu ieškovu;
- jeigu yra priimtas teismo sprendimu nustatyta, kad buvo padarytas smurtinis nusikaltimas, tačiau nebuvo pareikštas ieškinys dėl smurtiniu nusikaltimu padarytos žalos atlyginimo ar ieškinys paliktas nenagrinėtas,
- jeigu smurtinį nusikaltimą padarė asmuo, kurio dėl amžiaus ar tarptautinio imuniteto negalima patraukti baudžiamojon atsakomybėn, arba nusikaltimą padaręs asmuo yra miręs.

Ar galiu gauti papildomą kompensaciją (pvz., pasikeitus aplinkybėms ar pablogėjus sveikatai ir kt.) po pagrindinio sprendimo?

Ne, tokia galimybė nėra numatyta.

Kokius patvirtinamuosius dokumentus reikia pridėti prie prašymo?

Pateikiant prašymą kompensuoti žalą įprastine tvarka:

- asmens tapatybę patvirtinančio dokumento kopija;
- įsiteisėjusio teismo sprendimo, kuriuo buvo priteista smurtiniu nusikaltimu padaryta turtinė ir (ar) neturtinė žala, nuorašas;
- antstolio surašytas aktas, kad žala neįmanoma išieškoti iš nusikaltimą padariusio asmens, išskyrus atvejus, kai už žalą atsakingas asmuo yra miręs.

Pateikiant prašymą kompensuoti žalą avansu:

- asmens tapatybę patvirtinančio dokumento kopija;
- turtinės žalos dydį pagrindžiantys dokumentai;
- nutarimas ar nutartis, kuria asmuo yra pripažintas civiliniu ieškovu, arba įsiteisėjęs teismo sprendimas, kuriuo nustatyta, kad padarytas smurtinis nusikaltimas, arba procesinis sprendimas, patvirtinantis, kad baudžiamasis procesas negalimas dėl nusikaltimą padariusio asmens amžiaus, tarptautinio imuniteto ar mirties;
- santuokos, giminystės ar išlaikymo faktą patvirtinantys dokumentai, jeigu prašymą pateikia nužudyto asmens artimieji giminaičiai ar išlaikytiniai.

Ar reikia mokėti administracinius ar kitus mokesčius po to, kai prašymas gaunamas arba išnagrinėjamas?

Ne, prašymas priimamas ir nagrinėjamas nemokamai.

Kuri institucija priima sprendimą dėl prašymo kompensuoti žalą (nacionaliniu atveju)?

Sprendimus priima Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija.

Kur siųsti prašymą (nacionaliniu atveju)?

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius, Lietuva; el. p. [✉ rastine@tm.lt](mailto:rastine@tm.lt).

Ar turiu dalyvauti nagrinėjant prašymą ir (arba) priimant sprendimą dėl prašymo?

Ne.

Kiek laiko (apytikriai) užtrunka, kol gaunamas institucijos sprendimas dėl prašymo kompensuoti žalą?

Sprendimas priimamas per mėnesį nuo prašymo ir visų reikalingų dokumentų pateikimo Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai.

Jei nesu patenkintas institucijos sprendimu, kaip galiu jį apskųsti?

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos sprendimai gali būti skundžiami Lietuvos administracinių ginčų komisijai arba Vilniaus apygardos administraciniam teismui per vieną mėnesį nuo sprendimo įteikimo dienos.

Kur galiu gauti reikiamas formas ir kitą informaciją apie tai, kaip pateikti prašymą?

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijoje arba Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos padaliniuose, taip pat internete (žr. žemiau).

Ar yra speciali pagalbos linija arba interneto svetainė, kur galėčiau kreiptis?

[✉ http://www.tm.lt/veikla/kryptispi/40](http://www.tm.lt/veikla/kryptispi/40)

Ar rengdamas prašymą galiu gauti teisinę (advokato) pagalbą?

Taip, asmuo gali kreiptis pirminės teisinės pagalbos į savivaldybės vykdomąją instituciją pagal savo deklaruotą gyvenamąją vietą arba į Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos padalinius.

Ar yra paramos aukoms organizacijų, kurios galėtų padėti pateikti prašymą kompensuoti žalą?

Lietuvos nusikaltimų aukų rėmimo asociacija, Valakupių g. 5, LT-10101 Vilnius, Lietuva

Lietuvos Caritas, [✉ http://www.caritas.lt](http://www.caritas.lt), Papilio g. 5, LT-44275 Kaunas, Lietuva

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiiama jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujijimas: 22/10/2019